

Sfântul Antonie: minte șlefuită la școala convorbirilor cu Dumnezeu (I)

Creștinătatea de pretutindeni, la 17 ianuarie în fiecare an, își aduce aminte de unul dintre cei mai mari și mai cunoscuți sfinți, de cel dinții dintre monahii ajuși pe treapta desăvârșirii, SFÎNTUL ANTONIE CEL MARE. Nu multora dintre nevoitorii care au pornit în aceeași măsură cu smerenie, dar cu îndrăzneală și curaj pe calea postului, a rugăciunii neîncetate, a ascultării, a sărăciei, a înfrinării și a dăruirii întregii lor vieți pămîntesti lui Dumnezeu, în singurătate sau în obști monahale, istoria și tradiția le-a acordat supranumele de CEL MARE. L-a mai acordat citorva dintre cei care au condus, popoare și au determinat prin vitejia și înțelepciunea lor cursul istoriei, cum au fost un Constantin cel Mare, un Ștefan cel Mare și alții, dar, cum am spus, nu prea multora.

Sfântul Antonie a fost, încă din timpul vieții, în atenția lumii cunoscute din vremea aceea, în atenția călugărilor, a credincioșilor și a împăraților. În anul următor morții sale care s-a petrecut în anul 356, Sfântul Atanasie cel Mare — tot un „cel mare” — i-a și scris *Viața*, în 94 de capitole, realizând astfel cea dintâi scriere bine documentată asupra vieții ascetice din cadrul vieții monahale, pornind de la un exemplu și un model viu, pe care l-a cunoscut în deaproape, pe care l-a ascultat și cu care s-a sfătuit.

Am putea spune că, fără a urma procedee complicate — cum vor fi cele din practica romano-catolică de peste un mileniu, din 1504 pînă azi — Sfântul Atanasie cel Mare a săvîrșit prima canonizare a unui ascet, pornind de la datele de toți cunoscut și de toți recunoscute, ale virtuților și sfintenției celui abia trecut la Domnul. Sfântul Atanasie a așternut în scris, ceea ce poporul credincios consacrase, canonizase încă din timpul vieții cuviosului.

Ca să vedeți la ce treaptă de sfîntenție, și pînă la ce măsură urcase și se întinse faima lui, vă voi reaminti un lucru simplu, dar grăitor chiar prin simplitatea lui. Sfântul Atanasie (295—373), episcop al Alexandriei, „columnă a Bisericii”, unul din cei mai importanți stâlpi ai gândirii patristice, inspirat și erudit apărător al ortodoxiei, la prima mare confruntare cu un ereziarh precum Arie, se consideră fericit că „nu odată i-a turnat apă Sfîntului Antonie să se spele pe mîini”. Se știe că însuși Constantin cel Mare i-a scris Marelui Antonie. I-au scris și alți împărați, precum Constantin și Constans. Mult ei le-a răspuns, dîndu-le povățe. Din aceasta se vede odată mai mult cit de mare era faima lui.

De ce această faimă? Din ce motive? Probabil din mai multe. Nu le vom putea enumera pe toate. Ne vom putea opri aici doar la două dintre ele, care au darul să provoace atenția publică, și la care se așeză și mai marii pămîntului. El a trecut, în public, niște probe. Aș zice: niște probe practice, din ordinea evidenței, așadar care nu pot fi puse la îndoială.

Se știe că nu învățase carte. Acest lucru e mai puțin cunoscut. *Patrologiile* îl menționează însă (vezi vol. III, Buc. 1988, p. 150). Ei bine, cea dintâi probă a fost cea pe care a trecut-o, întotdeauna biurocrat, în fața filosofilor greci, cînd le rezolva cu har și cu logică impecabilă toate problemele pe care i le puneau, uneori cu viclenie, precum fariseii pe vremea Mîntuitorului.

Mi-aș îngădui să spun că Sfîntul Antonie a fost un *Socrate* al creștinismului, iar Sfîntul Atanasie cel Mare a fost *Platon*-ul său, adică acela care i-a notat în scris și i-a perpetuat astfel opera predata prin viu grai. Se știe că unor împărați, poate și altor corespondenți, le-a răspuns la scrisori. E simplu. Le dicta. „Cine are minte sănătoasă, n-are nevoie de carte”, le-a răspuns el odată, unora care îl găseau neîmplinit pentru că îi lipseau certificatele școlare. Ei aveau certificate suficiente, dar nu aveau „*minte sănătoasă*”. Acum, să nu se îngîmfă cineva împotriva celor ce învață carte. Acela să se întrebe mai întâi dacă are
(Continuare în pag. a 2-a)

DR. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

În atenția P.C. preoți din Arhiepiscopia Sibiului

În ziua de 22 ianuarie 1992 au avut loc la București lucrările Adunării Naționale Bisericești. În afara problemelor obișnuite, aflate pe ordinea de zi — dările de seamă ale Administrației Patriarhale sub conducerea P.F. Patriarh Teoctist — în discuții au fost abordate și probleme curente de mare importanță, care privesc viața bisericească din vremea noastră. O sinteză a lor a fost prezentată, cu argumente de rigoare, de către Mitropolitul Ardealului, sinteză reluată apoi de mai mulți vorbitori. În încheierea lucrărilor s-a cerut ca toate deciziile exprimate să fie puse pe hîrtie și înaintate Parlamentului și Guvernului. Ele constituie în momentul de față nu numai elemente care generează îngrijorări majore în viața clerului, dar și piedici care nu permit Bisericii să-și desfășoare așa cum dorește și cum îi impune misiunea ei, activitatea de educație religioasă și morală a tineretului, activitatea filantropică, grija de bolnavi, handicapăți și săraci. De asemenea o împiedică să realizeze acea activitate culturală, prin care cultul și cultura să promoveze împreună valorile creatoare de noi impulsuri, spre o societate în care să se instaleze nu numai rigorile statului de drept, ci și o conștiință morală nouă, care să ne redea tuturor demnitatea umană și protecția dumnezeiască.

O comisie, desemnată prin alegere, a fost însărcinată cu alcătuirea unui scurt dar cuprinzător document, care să rezume discuțiile purtate în Adunarea Națională Bisericească, și care să reia și numeroasele memorii ce au fost trimise pînă acum Guvernului și Parlamentului. Ea a lucrat sub președinția Mitropolitului Ardealului.

Documentul a fost trimis Guvernului și Parlamentului și a fost publicat în ziarul „România liberă” din 25.I.1991.

El se aduce la cunoștința P.C. preoți, a tuturor salariaților și a tuturor credincioșilor noștri, în speranța că va aduce oarecare liniște tuturor celor îngrijorați de soarta lor și a Bisericii strămoșești.

El se aduce demersurilor care s-au făcut pînă acum de către Sfîntul Sinod și de către conducerea Eparhiei noastre, și care v-au fost comunicate prin *Circulara* noastră nr. 166 din 16 ianuarie 1992, trimisă tuturor Protoierilor Arhiepiscopiei Sibiului spre a fi adusă la cunoștința P.C. Preoți.

Textul apărut în ziarul „România Liberă” poartă titlul:

REPARAREA MARILOR NEDREPTĂȚI FĂCUTE BISERICII

Adunarea Națională Bisericească s-a întrunit în ședința sa anuală de lucru în ziua de 22 ianuarie 1992.

Adunarea Națională Bisericească, deliberînd asupra dărilor de seamă pe seauoanță, ale activității Bisericii Ortodoxe Române pe anul 1991, a luat cunoștință cu îngrijorare de următoarele situații și cerințe imperioase actuale pentru împlinirea misiunii bisericești strămoșești:

1. — Prin actul de secularizare al Domnitorului ALEXANDRU IOAN CUZA, Biserica Ortodoxă Română a fost deposedată de bunurile ei. I s-a acordat, în schimb, salarizarea integrală a personalului bisericesc, drept dobîndit și respectat pînă în anul 1948. După această dată personalul bisericesc n-a mai primit de la stat decît o contribuție modestă care, în prezent, nu mai acoperă nici chiar cantumul impozitului pe salariul cuvenit.

2. — O situație similară au avut-o și seminariile teologice pînă în anul 1948, fiind cuprinse în rețeaua învățămîntului de stat atît în ce
(Continuare în pag. a 2-a)

EMINESCU, făuritor al limbii noastre literare

Limba noastră literară presupune unitatea de totdeauna a graiului românesc, pentru care s-a frămîntat, înainte cu 340 de ani și mai bine, mitropolitul român din Ardeal, Simion Ștefan. „Bine știm — a spus el în predosloviea Noului Testament de la Bălgrad — că cuvintele trebuie să fie ca banii — că banii aceia sînt buni care umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sînt mai bune care le înțelegem toți”.

Nu intenționez să înșirui aici toate contribuțiile aduse, succesiv, la formarea limbii noastre literare. Dacă însă „Negruzzi șterge colbul de pe cronică bătrîne” dacă Kogălniceanu a reînsoțit trecutul cronicelor, chemînd la viață limba veche, dacă Alecu Russo a dezgropat de sub lespedeaua uitării literatura populară, scriînd imnul înflăcărat al pămîntului românesc, ca înainte-mergători, au arătat drumul și au adus comora pe care, cu aleasă competență avea să o insuflească Mihai Eminescu, geniul românesc în aspirația spre universalitate. (M. Eminescu, Poezii, ediție îngrijită de Al. Colorian, Cugetarea, București, 1945, pag. 42).

Mergînd pe urmele înaintașilor, Eminescu s-a năzuit să nu risipească ce au adunat ei, călăuzit fiind de ideea de a lumina poporul, spre a-l avea unit, și tare. A ținut cu scumpătate la comora depozitată în tezaurul de limbă strămoșească, gîsind tot odată, ca nimeni altul, procedee geniale de meșter făurar, spre a sporii zestrea cea mai de pret, lăsată nouă de înaintași.

„Limba veche și înțeleaptă (Scrisoarea a II-a) este de fapt limba românească de pretutindeni, în forme generale. Aceasta a fost, veacuri de-a rândul limba Bisericii, care prin textele ei a circulat pe tot întinsul pămîntului românesc. (Ed. Ingr. de Al. Colorian, pag. 75).

Apărut din tara de legendă a voievozilor și cronicarilor, din lumea minăstirilor cărturare, Eminescu a găsit, în genul popular, talismanul de eliberare, în graiul lui viu a găsit o identificare a năzuințelor sale sufletești, a zborului cugetării. S-a aplecat peste izvorul de apă vie al tradiției, pe care îl formează istoria, trecutul, basmul românesc, aleaul inimii, alături de jalea și zburciumul neamului. Exponent strălucit al tradiției, în istoria patriei și în cronici, în limba și literatura poporului, Eminescu a văzut o icoană, a găsit un îndemn și un îndreptar.

Gravînd întotdeauna la sursa tradiției, care este cultura comună din care germinează evoluția nației, Eminescu a dat o altă viață verbului vechi și totuși vesnic nou. Acestea toate au trecut din valul colectiv anonim, în sufletul său, transformîndu-le în poezia sa, care este o mărturisire, confundîndu-se cu dorul, cu fiorul și cu avîntul românesc. (Ed. Ingr. de Al. Colorian, pag. 142—144).

Poetul nu vorbește un limbaj care să fie numai al său. Dimpotrivă, el are în vedere poporul român de pretutindeni și se folosește de graiul obștesc, din care s-a strădui să scoată cit mai multe expresii. Era cuprins de o vie bucurie, cînd putea să „dezgroape” o vorbă, — spune Ion Slavici — adică să introducă în limba literară o vorbă răspîndită în popor, de care alți scriitori nu se folosiseră și era un neobosit scutător al limbii vorbite.

Această constantă preocupare a lui în ceea ce privește limba era una din cauzele lui comunicative. Stătea de vorbă cu ori și cine, totdeauna cu gîndul de a prinde cite ceva și de a se folosi. (Ioan Slavici, Amintiri, Cultura Națională, București, 1924, pag. 38).

Cînd se spune, că în poezia sa Eminescu este un făuritor de limbă, nu se înțelege inventarea de expresii proprii. Prin creația de limbă, Eminescu s-a depășit pe sine, înțelegînd prin aceasta o largire neobișnuită a graiului „peste orice fel de îngrădire. Vraja care emană din majoritatea versurilor lui Eminescu, vrajă care ne copleșește, ne înmoaie sufletul și ne transportă, cu adevărat, în altă lume, rezultă înainte de toate, din cuvintele ce întrebunțează și din modul cum le combină. (Iorgu Iordan, Limba lui Eminescu, R.F.A., București, 1940, pag. 19).

(Continuare în pag. a 2-a)

prof. Petru Dumitrescu

Legămînt

Lui MIHAI EMINESCU

Știu: cîndva la miez de noapte,

Ori la răsărit de Soare,

Stinge-mi-s-or ochii mie

Tot deasupra cărții Sale.

Am s-ajung atunce, poate,

La mijlocul ei aproape.

Ci să nu închideși cartea

Ca pe recele-mi pleoape.

S-o lăsați așa deschisă,

Ca băiatul meu ori fata

Să citească mai departe

Ce n-a dovedit nici tata.

Iar de n-au s-auză dîșii

Al străvechei slove buciom

Așezați-mi-o ca pernă

Cu toți codrii ei în zburciom.

Grigore Vieru

Din paremiologia eminesciană

„Martirul, eroul și înțeleptul sînt numai trei forme ale uneia și aceleiași substanțe: adevărul”.
(Mas. 2275, f. 75)

„Civilizația adevărată a unui popor consistă nu în adoptarea cu deridicată de legi, forme, instituții, etichete, haine străine. Ea consistă în dezvoltarea naturală, organică a propriilor puteri, a propriilor facultăți ale sale. Nu există o civilizație umană generală, accesibilă tuturor oamenilor în același grad și în același chip, ci fiecare popor își are civilizația sa proprie, deși în ea intră o multitudine de elemente, comune și altor popoare” (Opere politice, II, 374).

„Nu acel legiuitor va fi însemnat care va plagia legi străine traduse din codicile unor țări departate ce au trăit și trăiesc în alte împrejurări, ci acela care va ști să codifice datina țării lui și soluțiunea pe care poporul în adîncul convingerilor sale o dă problemelor în materie”.

(Opera politică, II, 438)

EMINESCU

Eminescu este visul, realitatea, nemurirea.
Este un fulger peste genii ce străbate omenirea.
E șuvoi nestins de lavă revărsată în ocean,
Dintr-un suflet care arde, iremăntînd ca un vulcan.

Un luceaăr de neliniști și dorințe arzătoare,
E lumina cugetării strălucind în depărtare.
Gînduri însoțesc corăbiile din timpul trecut,
Și plutesc sub clar de lună spre un țărîm necunoscut.

Deznădejde și speranță, amăgire și durere,
E eterna suferință a iubirii în tăcere.
Plin de patimă nebulă și de albă puritate,
Eminescu e poetul însetat de libertate.

Flori albastre, codrii talnici, lacuri ce-ogîndesc castele,
Ochi albaștri două ape scîntînd sub cer de stele.
Tainic se va doage timpul, veșnic și nemărginit,
Dar luceaărul de seară va sclipi în întinuit.

Senin Dragoș Dan

Rememorarea unui eveniment crucial: UNIREA PRINCIPATELOR

Dorința formării unui stat unitar și eliberat de dominația străină, care a dominat în întreg evul mediu gîndirea social-politică, planurile militare și diplomatice ale înaintașilor noștri, ale conducătorilor de țară și de oaste, a devenit în epoca modernă idealul suprem al întregii națiuni, telul ei politic fundamental. Exprimînd această realitate, Cezar Bolliac consemna în 1853: „Unirea României într-un singur stat nu este o idee numai în capetele citorva români prea înaintați; nu este o idee ieșită din dezbaterile de la '48; ea a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cite ceva despre Dacia”.

Verificarea cu puterea de convingere a forței și a autenticității idealului poporului român de libertate și unitate națională s-a făcut în 1600, prin unirea realizată în timpul lui Mihai Viteazul. Memoria unirii țărilor române în 1600 s-a transmis de la epocă la epocă, de la generație la generație. Dreptul imprescriptibil la unitate și independență a poporului român a reprezentat, în continuare, o dominantă a gândirii și acțiunii politice, diplomatice, militare și culturale ale marilor voievozi din Muntenia și Moldova ce au urmat. Aceleași idealuri ce au înaripat permanent mintea, inima și pana celor mai înaintate personalități ale culturii românești din întreg evul mediu și din epoca modernă, au format substanța multor scrieri tipărite în cele trei țări românești, alimentînd focul aspirației multiseculare de unitate a tuturor românilor în pofida granitelor artificiale, stabilite de marile puteri pe corpul aceluiași popor și aceleiași patrii. Imbrățișat de românii de pretutindeni, acest ideal a dobîndit o forță de nestăvilire.

Cu multă măiestrie a surprins Mihail Kogălniceanu acest adevăr, pe care, în 1855, l-a consemnat astfel: „Unirea Principatelor a fost visul de aur, țelul isprăvilor marilor bărbați ai României, al lui Iancu Huniade, ca și al lui Mihai Viteazul, al lui Vasile Vodă, ca și al lui Matei Basarab. Unirea Principatelor este dar dorința vie și logică a marii majorități a românilor (...). Unirea Principate-

lor este singurul mod în stare de a consolida naționalitatea românilor, e a le da demnitate, putere și mijloace pentru a împlini misiunea lor pe pămîntul ce li s-a dat spre moștenire”.

Dorința de a înfăptui unirea a căpătuit o expresie deosebită în timpul revoluției de la 1848 din țările române. Avînd caracter unitar, revoluția de la 1848 a așezat în centrul ei cerințele desființării servitutiilor feudale, introducerea libertăților democratice burghize, înlăturarea dominației străine, realizarea unității și independenței naționale.

Zestrea ideologică și culturală moștenită de la revoluționarii pașoptiști, tradițiile democratice puternice, idealurile de unitate și libertate națională au fost preluate, amplificate și ridicate pe noi trepte, în deceniul următor.

Se verifica în practică adevărul spus de Mihail Kogălniceanu care, în august 1848, aprecia că unirea Moldovei cu Muntenia reprezintă „cheia de boltă, fără de care s-ar prăbuși tot edificul național”. Același mare cărturar spunea în 1857: „Dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unitate care este firească, legiuată și neapărată”. Idealul unirii, prezent în conștiința poporului, care nutrește speranța înfăptuirii acesteia odată cu un amplu program de vedere guvernamental și din punct de vedere economic, dar fără unire (românii — n.n.) nu pot niciodată să speră că vor dobîndi forța de apărare pe care o reclamă independența lor”.

În timpul războiului Crimeii (1853—1856), soarta țărilor române a intrat din nou în combinațiile de culise ale puterilor europene. Congresul de la Paris, din 1856, — avînd ca scop principal încheierea păcii și restabilirea echilibrului pe continent — a făcut
(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. Petru I. Dan

Cartea vieții

Acesta este titlul unei lucrări practice și necesare, alcătuită de prestigiosul teolog și scriitor bisericesc Dr. Gheorghe Liliu. Cartea cuprinde 60 de predici la Duminică și sărbătorile de peste an. Lucrea a fost tipărită de Mitropolia Banatului și a apărut la Timișoara în 1991. Ea conține Precuvîntare de Inalt Preasfințitul Dr. Nicolae Corneanu, mitropolit Banatului, în care semnalează schimbarea în structura psihologică a omului și necesitatea de a se pune problema unei noi mentalități. E vorba de oameni care nu sînt nici buni nici răi, dar din punct de vedere sufletelesc goi și indiferenți la valorile transcendentale. Ori, problemele religioase nu pot fi relativizate, dar nici nu pot fi tratate superficial. La aceasta se adaugă consecințele celor 45 de ani de dictatură atee și comunistă. Toate acestea impun a nu se mai repeta clișeele din trecut. Propovăduirea de azi trebuie să țină seama de mentalitatea credincioșilor de azi, să răspundă la întrebările care-i frămîntă, să utilizeze limbajul pe care-l folosesc ei.

Considerăm că acest volum de predici conține un punct de plecare a unei elaborări noi, care să țină seama de anumite considerente. După Precuvîntare urmează capitolul intitulat: *Cartea Vieții*, în care autorul lămurește cuvintele din titlul cărții. Titlul urnește de la Sfînta Scriptură, care ne încredințează că numele celor drepi sînt scrise în Cartea Vieții lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă a fi primit de Iisus Hristos ca membru al Împărăției Sale, care este Biserica, înseamnă a trăi viața creștinească potrivit cu poruncile lui Dumnezeu, a săvîrși fapte vrednice a fi pomenite și scrise în Cartea lui Dumnezeu.

Întîia din cele 60 de predici este de Anul Nou, în care arată datele pe care le avem, înnoirea sufletească pe care a datorăm pentru ca Anul Nou să ne fie fericit, problema pe care o pune spre rezolvare și în predica următoare, intitulată: *Despre buna întrebunțare a timpului*. Aici stăruie să petrecem în așa fel timpul ca să dobîndim o viață curată, să ne preocupăm și mai mult de viața noastră de acum, să punem ordine în viața noastră și a altora, ca oameni de bine, doritori de dreptate socială și de pace. În predica rînduită pentru Duminică înainte de Botezul Domnului autorul lămurește numele de creștin: Este numele dat creștinilor, întru care să se mintuiască cei ce poartă numele lui. Hristos trebuie să fie ceea ce vrea numele să spună, să urmeze pe Hristos cu toată sinceritatea și smerenia, să ducă în fiecare zi „lupta cea bună”, luptă la care ne-am angajat tot prin sfîntul Botez înaintînd sufletele noastre în virtute.

Vorbînd despre *Împărăția lui Dumnezeu* o definește arînd că cuprinde în sine Biserica creștină cea văzută pe pămînt, cu toți cei ce cred în Hristos și viețuiesc după Evanghelie și Biserica cea nevăzută, din ceruri: sfinții și dreptii cu duhurile celor ce s-au săvîrșit în credință și în nădejdea învierii și a vieții vesnice.

Reținem din predica: „*Talanți sau darurile lui Dumnezeu*, afirmarea că: „ori cîți talanți am avea, să nu ne mîndrim și ori cîți talanți nu am avea, să nu cîrtim, căci știe Dumnezeu cîți ne-a dat și ce așteaptă de la noi”.

Vorbînd despre *Încercarea credinței* autorul constată că e ușor să iubești pe Dumnezeu, cînd totul îți merge bine, dar să dădă în încercări și necazuri, abia atunci se arată țării sau slăbiciunea credinței. O oglindire a acestui adevăr ne oferă pilda cu femeia canaaneană unde este vorba despre o încredere deplină în bunătatea lui Dumnezeu.

Casa de la Ierihon ne amintește de casele noastre, în care se
(Continuare în pag. a 2-a)

Nicolae Neaga

Sfântul Antonie...

(Urmare din pag. 1)

„minte sănătoasă”. Și să se mai întrebă: ce înțelegea Sfântul Antonie prin „minte sănătoasă”? Căci prin minte sănătoasă el înțelegea minte cunoscătoare, minte exercitată prin meditație la rosturile cele de Dumnezeu rostuite în lume, minte șlefuită la școala convorbirilor cu Dumnezeu, minte întărită prin lupta cu viclenia diavolului. Cine are o astfel de minte, s-ar putea să nu aibe nevoie de certificate școlare. Dar să se probeze bine unul ca acesta. Să nu creadă că faptul simplu de a nu avea școală, îl și aseamnă cu Sfântul Antonie cel Mare! Și că a nu avea școală ar fi o mare virtute. Psalmistul David nu avea nici el doctorate de pe undeva. Avea însă unul asemănător celui pe care îl avea Sfântul Antonie cel Mare. „Desfătare îmi sint învățăturile Tale și poruncile Tale sint povățuitorii mei” (Ps. 118, 24, Biblia 1936), spunea el.

Aceasta era școala Psalmistului. Marele lui Profesor a fost Dumnezeu. O spune de multe ori. „Înțelepți-te-voi — zice Domnul — și-ți voi arăta calea pe care trebuie să mergi; sfătuitorul Tău voi fi, și ochiul meu va fi asupra ta” (Ps. 31, 9, Biblia 1936). Același Profesor a avut și Sfântul Antonie. Iată, la întâmplare, un exemplu de felul cum discuta cu filosofii. A ieșit în calea unora care veneau să-l viziteze și le-a zis: „De ce v-ați ostenit atita, o filosofi, ca să ajungeți la un om sărac cu duhul. Osteneala voastră a fost zadarnică. Dacă credeți că sint înțelept, fiți asemenea cu mine, căci se cade să te laci deopotriva cu cele bune. Căci dacă eu aș fi venit la voi, aș fi căutat să mă fac asemenea cu voi. Dar acum, venind voi la mine, faceți-vă deopotrivă cu mine, căci eu sint creștin”. Trebuie să observăm că în acest fel de a vorbi e și înțelepciune, și puțin humor, și, desigur disponibilitate pentru conversație, ca să-i folosească.

Cugetările rămase în *Paterice* și în alte scrieri sub numele Sfântului Antonie cel Mare, în afară de cele notate de Sfântul Atanasie, sint fără îndoială transmise orale, din om în om, pînă cînd cineva le-a însemnat și așa au ajuns pînă la noi.

Așadar, înțelepciunea în convorbirile cu filosofii și în îndrumarea ucenicilor prin cuvînt, care întotdeauna îi minuna pe ascultători, a fost unul din motivele care i-au dus Sfântului Antonie faima pînă departe în geografia vremii, și pînă la noi în istoria omenirii.

Uneori însă, filosofii care îl vizitau voiau de la el și semne, mai palpabile decît cuvîntul înțelept. Cu aceasta vom numi al doilea motiv al faimei lui. Poate că pe acesta — cuvîntul înțelept — nici nu-l pătrundeau toți în întregime. Adevărat înțelepciunea cere înțelepciune receptivă pe măsură. Altfel „se aruncă mărgăritare porcilor” (Matei 7, 6).

Sfântul Antonie nu i-a lăsat nici pe căutătorii de semne fără răspuns. Invocînd numele Mîntuitorului Iisus Hristos și făcînd semnul crucii (să ia aminte cei care resping semnul crucii), a vindecat pe loc, în fața filosofilor, un număr mare de îndrăcîți, avertizîndu-i pe filosofii că dacă ar avea credință, n-ar mai avea nevoie de „dovezi prin cuvînt”. Smerit, Sfântul Antonie cel Mare, cînd a simțit că i se apropie sfîrșitul, s-a retras în munte cu doi ucenici pe care i-a rugat să-l îngroape și să nu dezvăluie nimănu locul, spre a împiedica venerarea lui după moarte. Ucenicii și-au ținut promisiunea. Mormîntul a rămas necunoscut pînă astăzi.

Mulți dintre noi, știînd că nu avem nici o șansă de venerare sau măcar de amintire în memoria urmașilor, pentru vreun motiv de virtute și de sfințenie, ne facem morminte monumentale, ca să strălucim și să se știe măcar așa cine e sub crucea și sub piatra monumentală! Sfântul Antonie cel Mare s-a vrut știut numai de Dumnezeu. Nu era ca noi. Nu sintem ca dînsul. E altceva cu cei cărora le ridică alții monumente, pentru vieții alese care au fost de folos oamenilor și pe care i-a iubit Dumnezeu.

Cînd a murit, Sfântul Antonie cel Mare avea 105 ani.

*
*
*

Studiile mai vechi ca și cele moderne, fie cuprinse în *Patrologii*, în colecții sau în cărți speciale, sistematizează din întreg materialul rămas de la Sfântul Antonie, sau din cele scrise despre dînsul, doctrina sa, antropologia, hristologia, soteriologia etc. Sistematizările, în general, ajută studiul și fixează elementele alcătuitoare ale personalității celui studiat, stabilind și elemente comparative din care, în final, se pot alcătui istorii ale nașterii și dezvoltării ideilor, doctrinelor, mentalităților, etc.

Nu este în intenția noastră să facem același lucru aici. Scrierile noastre urmăresc aducerea în cîmpul atenției cititorilor modelele spirituale, exemple folositoare în viața de toate zilele celor care caută mîntuirea. De aceea din Sfântul Antonie cel Mare vom reține, în cele ce urmează, mai ales acele crîmpele din predana sa, care pot fi exemplare și potrivite oricărui cititor interesat în cele spirituale.

(va urma)

UNIREA PRINCIPATELOR

(Urmare din pag. 1-a)

din cauza moldovenilor și muntelenilor o problemă europeană. În cadrul lucrărilor, delegațiile participante la Congres s-au pronunțat fie pentru unirea Moldovei cu Muntenia, fie împotriva ei, în măsura în care constituirea statului unitar coincidea cu interesele lor economice și politice. În cele din urmă, Congresul a stabilit necesitatea consultării poporului în privința unirii.

În acest moment, lupta pentru unire a intrat într-o etapă nouă. În Moldova, din inițiativa lui Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Costache Negri a luat ființă Comitetul Central al Unirii, care și-a asumat sarcina de a conduce lupta pentru unirea Principatelor. Un organ asemănător a luat ființă și în Țara Românească.

Cu tot amestecul și opoziția marilor puteri, Divanul ad-hoc al Moldovei, întrunit la 7 octombrie 1857, a hotărât: „Unirea Principatelor într-un singur stat sub numele de România”. În expunerea de motive, prezentată de Mihail Kogălniceanu, acesta spunea: „dorim unirea Principatelor care este firească, legiuită și neapărată, pentru că sintem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceeași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulit, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurare și, în sfîrșit, aceleași misiuni de îndeplinit”. A doua zi, Divanul ad-hoc din Țara Românească, de asemenea, a hotărât: „Unirea Principatelor într-un singur stat și sub un singur guvern”.

Conferința de la Paris — ținută în mai—august 1858 — a luat în discuție raportul Comisiei europene de informare asupra situației din Principate și a adoptat o Convenție privind statutul internațional și organizarea internă a celor două țări. Cu toate că în

Divanurile ad-hoc se formulase dorința de unire a celor două țări surori, Convenția stabilea doar o uniune formală a lor sub numele de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești, dar fiecare țară să aibă domnul și guvernul ei, adunarea sa legislativă și administrație separată.

Lucrările Conferinței de la Paris au demonstrat că problema Unirii nu putea fi rezolvată pe calea pertractărilor dintre marile puteri, ci numai printr-o acțiune energetică a forțelor interne, care să pună diplomația europeană în fața unui fapt împlinit.

Datorită unei activități intense și neobosite, și de această dată poporul și-a dovedit curajul și înțelegera, capacitatea de a influența și determina mersul evenimentelor. La 5 ianuarie 1859, Adunarea Electivă din Iași proclamă, în unanimitate, drept domn al Moldovei pe colonelul Alexandru Ioan Cuza.

Peste puține zile, Adunarea Electivă din București, în strînsă concurență cu moldovenii și răspunzînd dezideratului major al epocii, la 24 ianuarie 1859 l-a ales domn al Munteniei tot pe colonelul Alexandru Ioan Cuza. În aceste momente de mare entuziasm „tot Bucureștii era în picioare, de la Filaret și Dealul Mitropoliei pînă la Băneasa”.

Unirea Principatelor, „actul energetic al întregii națiuni române”, după cum aprecia Mihail Kogălniceanu, a avut un larg ecou în teritoriile românești aflate sub dominație străină. Marele cărturar ardelean Alexandru Papiu Ilarian, unul din colaboratorii lui Cuza în lupta pentru unire, spunea: „De cînd s-a ales Cuza domn, românii din Transilvania numai la Principate priveau, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea”.

Unirea din 1859 și apoi cucerirea independenței depline de stat a României în 1877/1878 au constituit pașii ce au dus la desăvîrșirea unității naționale a poporului român în memorabila zi de 1 decembrie 1918.

privește salariile corpului didactic și administrativ, cit și bursele elevilor. După această dată susținerea acestor școli a rămas numai în sarcina Bisericii, situație care persistă și astăzi, deși seminariile teologice au intrat, începînd cu anul 1991, în circuitul învățămîntului de stat liceal.

3. — În urma Protocolului încheiat între Ministerul Învățămîntului și Științei și Secretariatul de Stat pentru Culte, s-a introdus, începînd cu anul 1990, predarea orei de educație moral-religioasă în învățămîntul de stat, primar și gimnazial, fapt prevăzut și garantat de Constituția actuală a României. Dar, s-a constatat că unele inspectorate școlare teritoriale nu respectă actele normative respective și nu le transmit școlilor în subordine.

În urma acestor constatări, Adunarea Națională Bisericească, ca organ central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române, alcătuit din reprezentanți ai clerului și credincioșilor din întreaga țară, se consideră îndatorată să intervină la forurile legislative și executive centrale ale Statului pentru soluționarea cuvenită a acestor îndreptățite cereri:

— *Acordarea integrală a salariilor personalului bisericesc, în raport cu studiile și funcția ocupată în Biserica, precum și asigurarea pensiilor cuvenite personalului bisericesc.*

— *Încadrarea seminariilor teologice liceale cu aceleași drepturi ca ale celorlalte școli din cadrul învățămîntului de stat liceal.*

— *Educația moral-religioasă în învățămîntul de stat, primar și gimnazial, să fie integrată ca disciplină în programa școlară anuală cu același statut de funcționare ca al celorlalte discipline didactice, avînd în vedere însemnătatea ei fundamentală în viața spiritual-morală a neamului românesc.*

— *Retrocedarea bunurilor bisericești pe care le-a avut pînă la venirea regimului comunist, în 1948, pentru a putea iniția și desfășura activitatea caritativ-filantropică a Bisericii.*

Sperăm că aceste doleanțe vor fi îndeplinite în spiritul dreptății.

Adunarea Națională Bisericească

Ne exprimăm speranța că problemele vor fi tratate cu toată seriozitatea și cu toată gravitatea pe care o comportă și că atît onorabili membri ai Parlamentului cit și onoratul Guvern vor găsi de urgență soluțiile ce se impun unor probleme care nu sint numai ale noastre, nu sint numai ale Bisericii, ci sint în egală măsură probleme ale societății românești și ale statului român. Sint zone în Transilvania unde preoții nu-și pot realiza nici măcar în parte, salariile. Lucrurile sint anunțate, cunoscut, dar au rămas la monolog!

Publicînd acestea am dori să atragem atenția că ne-am abținut de la proteste și avertismente, că nu am publicat întregul pomelnic al demersurilor făcute pînă acum la autoritățile competente cu toate argumentele cunoscut de mult celor în drept. Mai așteptăm cu speranță o rezolvare la care ne dă dreptul istoria, logica și, mai ales, la care ne împinge cu urgență o realitate care afectează în cel mai înalt grad Biserica, lipsită de orice protecție socială — singura categorie aflată în această situație, deoarece nu este nici instituție bugetară în întelesul plin al cuvîntului, nici productivă — dar care dorește și lucrează din toate puterile ca să-și îndeplinească misiunea ei, slujitoare a lui Dumnezeu și a oamenilor.

Mitropolitul ANTONIE

Psalm Româneșe

Pe creste carpatice de piatră, oierul
stă și azi de vorbă cu cerul,
și cîntă, ori se roagă cu glas tremurat,
într-un grai de la Roma-nvătat...

Așa vorbesc în Pind, în Apenini și Pîrinei
frații lui de limbă și ai mei,
și Istroromânii și vînjoșii Romanzi,
și alții dela Alpi și pînă-n Anzi...

aceeași măreață împărătească străbună
ne-a cîntat la leagăn s-o-nvățăm împreună
stăvechia ei limbă,
în care cuvintele parcă se'nimbă
ca dincolo de om și de lume
în farmece și fiori fără nume...

Același zămbet ca pe vii icoane scris
înflorește la Roma, la Lisabona și Paris
și-aceleași calde'mbrățișări frățești
ca pînă ieri la noi, la București...

Înimi la fel și brațe se deschid,
în Mexic, în Lima, în Bogota și Madrid
oriunde te'norci, între buni și'ntră răi,
ești parcă pretutindeni între ai tăi;

Cînd, pe rău și pe bine, noi suntem asemeni
cum sint frații gemeni,
ce stări pe loc și ce fiori de moarte,
pe unii de alții ne-ar mai putea desparte??

România mea, inima bate, tresăltă,
de dorul de-a fi cu toții laolaltă,
dela Soare-răsare pînă la Soare-asfinte,
pe urme de sonore, romantice cuvinte
sub aripi ca de pasăre măiastră,
din Pacific pînă la Marea-Neagră a noastră!

Aron Cotruș

Cartea vieții

(Urmare din pag. 1-a)

desfășoară trecătoarea noastră viață pămîntească, dar și de casa cea veșnică, din ceruri în care sint multe sălășuri, pentru cei care lasă la o parte patimile cele rele, cearta, ura, necredința și înșelăciunea...

Din predica *Haina smereniei* rezultă că Dumnezeu prețuiește smerenia și osîndește mindria fariseiesc de îngustă. *Adevărata pocăință* se desprinde din pilda fiului risipitor, care arată în ce constă, ce este și cum trebuie acționat spre a fi spre bucuria părinților, oamenilor și a Tatălui ceresc.

O mare taină și în același timp o învățătură de temelie a învățăturii creștine este cea pe care autorul o numește *Întricoșătoarea judecată*, care se face pentru a se arăta dreptatea lui Dumnezeu, pentru a se aprecia faptele cele bune și pentru a se cunoaște lămurit dreptii și păcătoșii.

În strînsă legătură cu desăvîrșirea credinciosului este *adevărul post* în care părintele Lițiu arată posturile rînduite de Biserica, greșelile care se fac de către unii cînd postesc, pilde de mari asceti, chipul postului, cantitatea bucatelor, și puterea postului.

Pentru Duminica I din Post a Ortodoxiei, autorul ne prezintă predica despre *Icoana ortodoxă, țearăstră deschisă spre cer*. Se arată aici temelii biblice și patristice al cinstirii sfinților icoane, lupta pentru menținerea acestei credințe, biruința reputată în anul 843. Icoanele poartă gîndurile închinătorilor de la cele trecătoare la cele veșnice. Ele sint un fel de „ferestre deschise spre cer”. Din predica *Valoarea omului* merită să fie reținute afirmările: „Omul e măsura tuturor lucrurilor. Ne putem da seama de valoarea omului trînd despre originea omului, alcătuirii lui și destinația lui.

În *calea mîntuirii* se arată condițiile urmării lui Hristos: Postul, lepădarea de sine, credința, faptele bune. Referindu-se la *Semnul Fiului Omului* din Matei 30, vorbește despre cinstirea sfinților cruci, despre multele înțelesuri ale crucii, căci mai presus de toate crucea este o putere dată credincioșilor de Hristos care a biruit prin ea, ca și noi să biruim toate ispitele și să-I urmăm lui.

Unirea cu Hristos se face prin pocăință, post și rugăciune care ajută credinciosului să urce, pe scara virtuților, la Hristos. Desigur pentru mîntuire nu ajunge numai strădania omenească, ci e necesar și harul lui Dumnezeu. Predica următoare, intitulată: *Plînsul cel duhovnicesc*, constituie o continuare și o integrare în sensul că e un fel de tînguire a sufletului, că plînsul cel duhovnicesc spală inimile în baia lacrimilor curate, ca să ne putem uni cu Hristos.

Experiența pastorală și iscusința cu care încadrează temele religioase în problemele vremii așa exemplifică-o cu predicile: *Cer deschis*, *Înțelepciunea Crucii*, *Învierea spirituală*, *Frumusețea omului lăuntric*, *Ceva mai rău decît boala îndelungată*, *Vederea minții curate*, *Simfonia vieții curate între „Osana” și „Răstignește!”*.

Volumul este o carte de predici în sensul etimologic al cuvîntului.

EMINESCU

(Urmare din pag. 1-a)

Intr-ale artei cuvîntului, Eminescu s-a condus după intuiția sa genială, intuiție care a fost în concordanță cu geniul însuși al limbii lui materne. (I. Iordan, op. cit., pag. 21). De fapt, după cum a spus I. L. Caragiale, marele poet, cu cea mai nobilă și mai înaltă fantezie, ajutat de un rafinat instinct artistic, a turnat într-o lapidară „formă nouă limba veche și înțeleaptă”, pe care o cunoștea atît de bine și o iubea atît de mult. (I. L. Caragiale, Momente, schițe, amintiri, București, Minerva, 1908, pag. 285).

Peregrinările lui de-a lungul și de-a-latul mai tuturor provinciilor românești l-au pus în situația de a înțelege unitatea lingvistică a românilor și de a cunoaște la fata locului, particularitățile specifice ale graiurilor regionale, pentru a le folosi și a le contopi, făcînd astfel ca limba întrebunțată de el să fie și mai unitară decît este limba noastră în realitate. La Eminescu găsim, în cea mai largă măsură, realizată, ceea ce am putea numi unitatea lingvistică a Românilor. (I. Iordan, op. cit., pag. 7).

Crescut în Moldova, în Bucovina, la Sibiu, la Blaj, la București și în mijlocul poporului român — spune Ion Slavici — Eminescu citise cronicarii și multe cărți bisericești, cunoștea literatura română în toate fazele ei, era omul stăpînit ca nimeni altul de gîndul unității naționale și de pornirea de a se da întreg pentru ridicarea neamului românesc. (Ion Slavici, Amintiri, pag. 16). Ca mărturie ne sint versurile lăuate de genialul poet:

„Acea sublimă stîncă ce stă cu capu-n cer
E-unirea româniei... E visul meu de fier
Ce l-am visat o viață lăr-să-l pot ridica.

Las româniei toate grozavul frumos vis
Ca-n truntea ei senină etern să steie scris!”
(din Mira — fragment dramatic; în „Cîntarea României”, Antologie, Ed. pentru lit., Buc., 1967, pag. 295)

Vorbînd despre limba folosită de Eminescu, e firesc să recurgem la tezaurul de frumuseți al poeziei, prin care poetul rămîne continuu alături de sufletul neamului nostru.

În poezia sa, Eminescu se servește de metafore, spre exemplu:

„De treci codri de aramă, de departe vezi albind
Și-auzi mîndra glăsură a pădurii de argint”.

În aceste versuri din „Călin”, este vorba despre codrii dintre mînăstirile Agapia și Văratec.

Ca să ne dăm seama ce înseamnă a făuri o limbă, mă opresc și asupra următoarelor versuri din Epigoni:

„Văd poezi ce-au scris o limbă ca un fagure de miere:
Ți-hindeal, gură de aur, Mulumlean glas de durere.”

Eminescu recunoaște că limba noastră e dulce și, prin expresia folosită, întărește imaginea, pomenind de miere, cum au făcut-o, de altfel, și alții, spre exemplu:

„Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim

Și pe buze-aducem miere, cînd o cuvîntăm”.

(G. Sion, din Limba rom., în „Cîntarea României”, pag. 240)

Zicînd „limbă ca un fagure de miere”, Eminescu a ieșit cu mult din înțeleptul obișnuit; a deșteptat ideea proviziei de miere, într-o schemă geometrică. Limba este depozit dulce, un produs rezultat din munca colectivă a poezilor; fiecare, în parte, a lăsat în fagure, picătură cu picătură de miere.

Ca toți poeții mari, Eminescu este faguritor de limbă, mai ales în măsura în care a pus în valoare graiul poporului, prin întuirea de forme ce aveau să prindă teren în domeniul limbii noastre literare.

Bogăția de frumuseți a poeziei eminesciene, tot odată tezaur de podoabe ale limbii noastre literare, ne oferă și epilogul imnologic. Luceafărul poeziei noastre se adresează Ocrotitoarei celor întristați și încercați pe marea vieții, precum și a celor ce sint pe mare departe:

„Privirea adorată
Asupra-ne coboară
O, maică prea curată
Și purtea fecioară
Marie!

Aceste versuri sint desprins din poezia „Rugăciune”, prezentată în ediția îngrijită de Al. Colorian (pag. 304). Menționez, că în ediția îngrijită după manuscrise, de Ion Scurtu, „Rugăciune” este prezentată ca fragment, în corpul poeziei „Ta tvam asi”, care în limba indiană înseamnă „Acesta ești tu”. Acest fragment este apreciat de Ion Scurtu ca „o clasică bucată religioasă”.

„Rugăciune”, ca și strofa religioasă, începătoare, omisă la poezia „Cu miine zilele-ți adaugi”, dar cuprinsă în varianta manuscrisului Ac. Rom. și prezentată de I. Scurtu, în ediția îngrijită de el doar la cap. „Adaos”, explică o parte din fondul religios al lui Eminescu (M. Eminescu, Poezii. Ed. îngrijită după manuscrise de I. Scurtu, București, Minerva, 1908, pag. XXIV și 347).

Iată și această strofă începătoare a variantei poeziei „Cu miine zilele-ți adaugi”:

„De ce mustrăm Dumnezeirea
„Cu al gîndirii noastre chaos,
„Cînd tot ce naste, luge, piere
„E-n ochii Domnului repaos?

Reiese de aici, că poetul s-a aflat de astă dată sub inspirația filozofiei indiene.

Precum minunatele picturi din vechile noastre biserici ne apar în frumoasa lor lumină proaspătă numai după ce miini pioase le-au spălat de fumul negru al veacurilor (I. Scurtu, op. cit., pag. XXVIII), se cuvine ca, în luna comemorării lui Eminescu, posteritatea recunoscătoare să reliefeze, în și mai multă lumină, osîrda și vrednicia genialului poet al neamului.

Misiunea uman — creștină a vieții

Toată viața omului este misiune spre perfecționare. Creștinismul înseamnă, în esență, naștere din nou. El plămădește viața ca un aluat nou. Prin conștiința răspunderii, nu numai în fața omului ci și a lui Dumnezeu, Evanghelia echilibrează viața.

În realizarea înaltului țel al vieții, Dumnezeu este Izvorul inepuizabil de putere mereu nouă. Fără El civilizațiile se năruiesc, echilibrul social este zguduit în temelii. Viața și istoria se umple de molozul a tot felul de prăbușiri.

Omul este capabil, cînd vrea, de hotăriri eroice în acord cu voia lui Dumnezeu în istorie, cu mersul ei firesc înspre nesfîrșitul ocean al eternității. Competențele lumii întregi sint puse azi la grea încercare pentru o însănoșire spirituală. În această strădanie libertatea, darul specific omului, are un rol hotărîtor. Ea conferă caracterul de persoană. Potrivit scopului suprem al vieții, libertatea trebuie angajată în strădania conștientă a asemănării cu Dumnezeu în Iisus Hristos. În El se concentrează sensul suprem al destinului omului în această lume.

Pentru ca Anul Nou să fie vestitor de vremi noi, mai bune, este necesar să ne detașăm de orice formă de egoism, de lăcomie, de

Dă, Doamne!...

Prof. Gh. Rădulea

Aș zice că Alle gute Dinge sind drei, pentru că în anul 1974 a apărut: „Ieșit-a semănătorul”, în 1984 „Culegere de predici” iar acum, în 1991, „Cartea vieții”, în aceeași Editură și cu aceeași purtare de grijă a întîistătorului bisericii bănățene I. P. S. Nicolae.

Fundamental din punct de vedere biblic și patristic, înduhovnicită prin izvoarele Ortodoxiei, autorul pune la îndemîna preoților un fel de vade mecum în ale vestirii cuvîntului lui Dumnezeu.

In memoriam

Pr prof. dr. MIRCEA CHIALDA

În 14 decembrie 1991 s-a desprins din sânul Bisericii luptătoare, spre a se sălăşui în corturile Bisericii triumfătoare, din ceruri, preotul prof. Dr. Mircea Chialda, unul dintre bibliştii români de prestigiu.

Adormitul în Domnul s-a născut la 30 iunie 1913, în comuna Voivodeni-Mici, din țara Făgăraşului, dintr-o familie de preoți. Copilăria și-a petrecut-o în Avrigul lui Gheorghe Lazăr, de unde de fapt își trage originea și familia sa și unde a urmat școala primară. Studiile liceale le-a efectuat la liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, după absolvirea cărora și obținerea diplomei de bacalaureat, a frecventat, în anul universitar 1930/1931, cursurile Academiei Teologice „Andreiene” din Sibiu. S-a mutat apoi la facultatea de Teologie din Cernăuți, luându-și licența în 1935, cu o teză intitulată: „Pregătirea omenirii pentru venirea Mântuitorului”.

Tot la Cernăuți și-a pregătit și doctoratul, între 1935—1938, fiind proclamat doctor în Teologie, în urma susținerii tezei: „Definițiuni dogmatice ale sinoadelor particulare”.

Începând cu 1 octombrie 1938 a funcționat ca profesor suplinitor la catedra de Vechiul Testament și Limba Ebraică de la Academia Teologică din Caransebeș, devenind profesor titular definitiv în 1944.

În urma reformei învățământului din 1948 a fost transferat la Institutul Teologic Universitar din București, funcționând pe mai multe posturi didactice: — conferențiar la catedra de Studiul Vechiului Testament (1949—1952), lector la lectoratul de Limba Ebraică (1952—1956), asistent la Secția biblică (1956—1959).

Pe data de 1 decembrie 1959 a fost numit profesor suplinitor la catedra de „Studiul biblic al Vechiului și Noului Testament” de la cursurile de magisteriu, iar pe data de 1 ianuarie 1965, profesor titular la aceeași catedră.

După vacanțarea catedrei de „Vechiul Testament și Limba Ebraică” de la cursurile de licență, a fost încadrat ca profesor titular la această catedră, începând cu 1 septembrie 1970, funcționând până la pensionare, în 1983.

Între 1 noiembrie 1971 și 30 septembrie 1973 a funcționat ca profesor al Institutului Teologic Universitar din București, iar între 1 octombrie 1973 — 30 septembrie 1979, ca rector la același institut.

Hirotonit diacon din 1939 și preot din 1957, a fost cinstit cu distincția bisericească de „iconom stavrofor — crucea patriarhală”, pentru activitatea sa didactică deosebită.

În persoana preotului profesor Mircea Chialda s-au îmbinat armonios trăsături de caracter precum fermitatea și seriozitatea. Lunga sa carieră didactică i-a oferit posibilitatea acumulării unei bogate experiențe pedagogice. Cursurile predate generațiilor de studenți și doctoranzi s-au caracterizat prin profunzime și claritate.

S-a remarcat ca teolog renumit, având la activ numeroase lucrări, studii, articole, predici și recenzii publicate. Amintim astfel: „Ebed” — Iahve (Isaia cap. 40—55), Caransebeș, 1941, 59 p.; „Sacrificiile Vechiului Testament”, Caransebeș, 1941, 518 p.; Anul jubiliar al evreilor, Caransebeș, 1943, 29 p.; „Melchisedec, preotul-lege din Salem”, Caransebeș, 1946, 26 p.; „Învățătură moral-socială după Decalog”, în „Studii Teologice” nr. 9—10/1956, „Cărțile anaghioscomena ale Vechiului Testament în Biserica Ortodoxă”, în „Ortodoxia”, nr. 4/1962 (Este cel mai temeinic studiu pe care îl avem referitor la această problemă a cărților anaghioscomena (necanonice) ale Vechiului Testament).

Prohodirea rămășițelor pământești ale prof. dr. Mircea Chialda a avut loc în data de 16 decembrie 1991, la biserică „Sf. Ecaterina” din București.

Dumnezeu să-l odihnească și cu dreptii să-l numere!

Pr. prof. Dumitru Abrudan

INFORMAȚII

— Miercuri, 1 ianuarie 1992, I.P.S. Mitropolit Antonie a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană din Sibiu, cu prilejul Anului Nou și al Sf. Vasile cel Mare, în cadrul Sf. Liturghii I.P.S. Sa a rostit un cuvânt de învățătură legat de viața și activitatea Sf. Ierarh Vasile precum și de anul care a trecut împărțind credincioșilor și gândiri pentru Noul An.

După Sf. Liturghie, la reședința mitropolitană din Sibiu a avut loc tradiționala recepție de Anul Nou, la care au participat membri permanenței consiliului eparhial, corala mitropolitană și preoții din Sibiu. În numele colaboratorilor I.P.S. Sale, P.C. pr. Aurel Rădulet, vicar arhiepiscopesc, a urât I.P.S. Sale un nou felicit și plin de roade pentru viața Bisericii Ortodoxe din Ardeal.

I.P.S. Sa a exprimat celor prezenți aceleași bune doriri, jalonând în linia marii ceteiva din imperatiivele viitoare pentru bunul mers al Eparhiei noastre.

Corala mitropolitană, dirijată de P.C. arhid. Ioan Popescu, a executat un mănunchi de colinde tradiționale.

— Luni 6 ianuarie 1992, cu prilejul Botezului Domnului, I.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala mitropolitană din Sibiu, robind un adinc cuvânt de învățătură pe marginea semnificației botezului în viața creștină.

După Sf. Liturghie arhierescă, I.P.S. Sa împreună cu soborul slușitor a oficiat slujba sfințirii apei celei mari, potrivit tradiției îndătinată a Bisericii noastre.

Ierod. Visarion Bălăț

— De Anul Nou și ziua Sf. Vasile, 1 ianuarie 1992, P.S. Serafim a săvârșit Sf. Liturghie la biserică Sf. Arhangheli din Brașov (cartierul Fabricii de autocamioane) unde a vorbit mulțimii de credincioși despre înțelegerea semnificației a praznicului. După masă P.S. Sa a săvârșit slujba Vecerniei și Maslu de obște în parohia Pojorta, prot. Făgăraș.

— În ziua Botezului Domnului, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul a slujit la biserică Sf. Arhangheli din Sibiu — Trei Stejari, unde a săvârșit și Aghiazma mare.

— În 7 ianuarie, Sf. Ioan Botezătorul, P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Săliște, la biserică Sf. Ioan Botezătorul, a Căminștilor, din Gruș, împreună cu părinții profesori Ilie Moldovan și Vasile Mihoc și preoții din Săliște. Cu acest prilej s-a oficiat slujba parastasului pentru cei adormiți în Domnul din fam. Mețiu.

„SERBĂRILE ORTODOXIEI”

Așa au intitulat organizatorii: Liga tineretului ortodox, Institutul Teologic „Andrei Șaguna” din Sibiu și Fundația pentru tineret din Sibiu — cele patru zile de manifestări: 5—8 decembrie 1991, consacrate mai bunei înțelegeri a ceea ce înseamnă pentru tineretul de astăzi, și pentru noi toți de altfel, „bătrânească și cinstită și curată noastră Lege”, cum a fost de potrivit numește O. Goga Ortodoxia noastră străbună.

De bună seamă, că adăncurile cele cu anevoie de pătruns ale Ortodoxiei nu pot fi puse în lumină în câteva zile. Personalitatea vorbitorilor ca și întreg programul acestor serbări au reușit totuși să aducă în atenție obștească și, nădăjduim, cu folos, multe din valorile datătoare de viață ale Ortodoxiei.

Programul a început joi, 5 decembrie 1991, cu slujba vecerniei săvârșită de P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul în catedrala mitropolitană din Sibiu, la sfârșitul căreia I.P.S. Mitropolit Antonie a rostit o foarte bogată cuvântare, în care, adresându-se în chip special tineretului, a înfățișat câteva trăsături specifice tineretului adevărate, aducând apoi în atenție grăitoare dovezi despre existența lui Dumnezeu și despre ceea ce înseamnă Ortodoxie și a trăi ortodox în contextul de astăzi.

În continuare, corul de copii „Allegretto”, format din elevi de la diverse școli din Sibiu, condus de prof. Gh. Stoica, cor care s-a afirmat și peste hotare, a interpretat cu multă sensibilitate un buchet de colinde de Crăciun.

În aula Institutului Teologic a avut loc apoi un „dialog de seară”, cu P.C. pr. prof. Dr. Vasile Mihoc.

Vineri, 6 decembrie, praznicul Sf. Nicolae, tot în catedrala mitropolitană P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul, înconjurat de preoți

Tripticul lui ȘTEFAN CEL MARE

Cine vizitează Altarul Neamului de la Putna, va întîlni acolo, ca într-o anexă de academie sau muzeu, — pe lângă evangheliarele-manuscrise, lucrul de mîgală îngerească al călugărilor cărturari, — și odoare sfinte, veșminte, epitafe și acoperăminte de mormînt, semnul hărăniciei izvorite din evlavie.

Dar va mai găsi acolo, și sfinte moaște, sfinte cruci, — una lucrată din însuși sfîntul lemn, al Crucii, — precum și trei icoane bătute în pietre scumpe, cari înfățișează pe Mîntuitorul Hristos, pe Maica Domnului și pe Sf. Ioan Botezătorul.

Aceste trei icoane alcătuiesc ceea ce se cheamă *Tripticul lui Ștefan cel Mare*.

Erau talismanul Marelui Voievod.

Am stat și mult m-am mirat, de ce Voievodul care purta în mînă Crucea, iar pe steaguri chipul Sf. Gheorghe, — purtătorul de biruință, — nu și-a înfățișat și chipul Sf. Întîiului Mare Mucenic Ștefan?... Am înțeles din explicațiile primite de la eruditul și bătrînul Staret, Arhimandritul Ioan Volcinschi. Tripticul are o înaltă semnificație religioasă. Persoanele sfinte înfățișate aici, în triptic, sînt persoanele care vor prezida Scaunul Judecării de Apoi: Mîntuitorul Hristos — Dreptul Judecător — în mijloc; Maica Domnului la dreapta Lui, iar Sf. Ioan Botezătorul, la stînga. Așa vorbește despre ei sfînta și bătrîna și dumnezeiasca noastră Carte, și tot așa îi înfățișează și iconografia noastră bisericească.

Înțelegem atunci că Voievodul Moldovei, supranumit de popor „Cel Mare”; dar și „Cel Sfînt”, a acționat în toată viața lui războinică sub scutul acestor trei icoane, care-i vorbeau permanent despre nebiruita putere; și în același timp liitreztea în suflet și cea mai mare răspundere.

De aceea, lupta din tot timpul vieții lui, atît de zburcînată de războaie, a fost o luptă în care a căutat neîncetat „un răspuns bun la întreprinderea judecării a lui Hristos...”

Icoana este a ortodoxului. Arhitectura Bisericii Ortodoxe exprimă spațial trei turlă; iar în vîrfurile lor, în interior, stă zugrăvit *Tripticul*.

De aceea, creștinul ortodox se închină, cînd trece prin fața bisericii, fiindcă trece prin fața Scaunului de Judecată al lui Hristos. Așa cum au făcut moșii și strămoșii noștri, tînem și noi prin puterea tradiției, o credință luminată, dreaptă, cinstită și nevătămată. Pentru că noi nu sîntem, nici de la 1054, nici de la 1517, nici de la 1700, nici de azi, de ieri, sau de altăieri. Noi avem două mii de ani în spate și am dus în cîrcă năvălirile cîmpoitoare. Avem o istorie cum nu au alte popoare. Dudaie pașii barbariei prin istoria noastră! E de mirare că mai dănuim sub soare! Cînd la Roma, la Padova, sau la Bologna, se ridicau universități, noi stăvileam puhoiul turcesc la Dunăre, și puhoiul tăărăsc la Nistru, în frunte cu Ștefan cel Mare.

Sînt și unii scriitori străini, dar cinstiți sufletește, care recunosc că noi, țărani de la Dunăre, cu icoanele în dășagă, am apărut civilizația Occidentului. (Oswald Spengler: „Apărarea Occidentului”). Și aici „Părintele Volcinschi, care ne-a luat din pridvor și ne-a dus pînă la Altar, — în anul 1930, cînd am avut norocul să-l cunoaștem —, și-a mai potolît avîntul și ne-a depănat cite ceva din amintirile personale. Dînsul ne-a povestit cu lux de amănunte despre serbările de la Putna, cînd a fost trimis în fruntea unei delegații în 1870, de la Viena la Cernăuți să trateze cu autoritățile austriece, pentru aprobarea Congresului. Însă, după tergiversări care au durat un an, deabia s-a putut ține în 1871. Dînsul ne-a confirmat, ca coleg cu Eminescu și Slavici, că atît înființarea Societății „România Jună”, cît și ținerea Congresului de la Putna, se datoresc entuziasmului și priceperii lui Eminescu. El a compus noaptea, în clopotniță, poezia „Doina”, pe care a recitat-o a doua zi, cîntărît pe zidul mănăstirii. După cum se știe „Doina” este o prea frumoasă închinare la mormîntul lui Ștefan cel Mare, evocînd cu emoție figura viteazului fără seamăn, a cărui credință a fost stîncă. Bătrînul Staret, ajuns la vîrsta biblică, a dat să o recite, însă cînd a ajuns la fragmentul:

„Ștefane, Măria Ta
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului
Toată grija Schitului
Lasă grija stîntilor

În seama părinților,
Clopotete să le tragă
Ziuă-ntrăagă, noaptea-ntrăagă
Doar s-o îndura Dumnezeu
Ca să-ți mîntui neamul tău”.

Aici n-a mai rezistat, și l-au podidit lacrimile. Apoi am mai văzut medalia de aur și argint a studenților români din Viena, cu următoarea inscripție: „În memoria lui Ștefan cel Mare — *Junimea Română Academică* — Putna 15 august 1871”; iar pe verso se afla în mijloc Columna lui Traian și de jur împrejur inscripția: „*Unii sîntem în cuget, unii în Dumnezeu*”.

Dacă Tripticul lui Ștefan cel Mare l-am cunoscut la Mănăstirea Putna în 1930, Steagul cu icoana Sf. Gheorghe, l-am cunoscut în 1923, la Muzeul Militar, din București, adus de o Legiune de Onoare Franceză, după primul război mondial, de la Sf. Munte Atos, din Mănăstirea Zugrafă, — Ctitoria lui Ștefan cel Mare.

... Și, cînd te gîndești că, pe cit de frumoasă i-a fost chemarea, pe cit de neîntreruptă și de mare i-a fost lupta, pe atît de mare și de frumoasă i-a fost și izbînda:

47 de ani de domnie!
40 de războaie purtate!
46 de locașuri dumnezeiești înălțate!

Preot Lăudatu Vasilescu

și diaconi, a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă, în cadrul căreia, la priceasnă, P.S. Sa a vorbit despre Sf. Ierarh Nicolae, model de gîndire și vietuire creștină și pentru tineretul de astăzi.

În după amiaza aceleiași zile, în sala mare a Casei de cultură din Sibiu, plină pînă la refuz, P.C. pr. prof. Dr. Constantin Galeriu de la Institutul Teologic Universitar din București a conferențiat despre „Chipul lui Dumnezeu în om”, după care a urmat un montaj-literar, susținut de membri Ligii și studenții teologi, iar corul elevilor de la Școala normală „Andrei Șaguna” din Sibiu a interpretat un mănunchi de colinde.

După vecernie, în aula Institutului Teologic din Sibiu a avut loc un dialog direct cu P.C. pr. prof. C. Galeriu pe marginea temei mai sus arătate.

Sîmbătă, 7 decembrie, înainte de masă, în catedrala mitropolitană s-a săvârșit un Te-Deum de către P.S. Episcop-vicar Irineu Bistrițeanul de la Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, la sfârșitul căreia P.S. Sa a vorbit despre: „Lumina Betleemului în conștiința creștinilor”. În continuare corul de copii „Crai nou” de la școala generală nr. 24 din Sibiu, condus de doctorandul în Teologie N. Neagu, a interpretat un microconcert de colinde.

La vecernia din aceeași zi săvârșită în catedrala mitropolitană, P.S. Episcop Andrei al Alba Iuliei a rostit un ziditor cuvînt „Despre suflet”, după care corul de copii de la parohia Maieri I din Alba Iulia a susținut un concert de colinde.

În continuare, în aula Institutului Teologic a avut loc o nouă serie de convorbiri de seară, împreună cu P.C. pr. prof. Dr. Ioan I. Ică.

Duminică, 8 decembrie 1991, în catedrala mitropolitană din Sibiu a fost săvârșită Sf. Liturghie arhierescă de către P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărașanul, la priceasnă un bogat și documentat cuvînt roșind P. Cuv. arhim. Teofil Părăian de la Mănăstirea Brîncoveanu — Simbăta de Sus, intitulat: „Eu și Filocalia”, în care a explicat pe înțelesul tuturor ce înseamnă Filocalia și citeva din bogățiile ei ziditoare de suflet.

În aceeași zi, după vecernia din catedrala mitropolitană, I.P.S. Mitropolit Antonie a rostit o amplă cuvîntare, axată îndeosebi pe caracteristicile fundamentale ale Ortodoxiei.

În continuare, un cor restrîns format din studenți teologi a susținut un foarte plăcut concert de colinde.

În aula Institutului Teologic au avut loc apoi convorbiri de seară, împreună cu P. Cuv. arhim. Teofil Părăian și P.C. pr. prof. Ilie Moldovan.

În realizarea acestui program binevenit în contextul frămîntărilor de astăzi, program liniștitor și înălțător de suflet, un aport deosebit a avut studentul teolog Bereta Constantin, președintele Ligii tineretului ortodox din Sibiu.

Semnalăm... Semnalăm...

Intr-un articol intitulat „*Noi și catolicismul*” Nae Ionescu scria: „*Nu poate fi cineva român, decît dacă participă în chip efectiv la „românie” — dacă, cu alte cuvinte, realizează în concret, în individual, structura organică, spirituală a căreia depozitară în esențial e națiunea noastră*”.

Istoriceste, spune Nae Ionescu, românii sînt ortodocși. Confesiunea, ca realitate istorică, face parte din cealaltă realitate istorică, națiunea. Ortodoxia este deci componentă a națiunii.

Ecumenismul, rămas încă la nivelul elitelor și al suprastructurilor bisericești, nici măcar acolo nu reușește aflarea căilor spre unitatea creștină pe care cu osîrdie încușe să le caute prin 1948, cînd a avut loc la Amsterdam, în Olanda, prima Adunare Generală a Mîscării ecumenice. Entuziasmul primilor inspirați s-a transformat cu timpul într-o birocrație seacă. Idealurile fondatorilor îndreptate atunci spre unitatea creștină, au degenerat într-un fel de caricatură care dublează Organizația Națiunilor Unite, în care teologia a ajuns să fie ultima dintre preocupări. Și, chiar și pe acest loc fiind, teologia, cînd e abordată, e o teologie preocupată adesea de nimicuri, precum schimbarea denumirii lui Dumnezeu din Tată în Mamă, sau aplicarea drepturilor omului la hirotonia al femeilor, la desființarea prescripțiilor canonice cu privire la post, spovedanie, învătășanie, și chiar cu privire la desființarea teologiei și a rînduieilor liturgice devenite simple forme, care pot fi schimbate de la o zi la alta. În această viziune, după mulți ecumeniști, confesiunile urmează să dispară, nivelîndu-se cu cele mai de jos dintre ele, anume cu acelea în care învătășurile, ca și morala, au ajuns la hotărîrea și bunul plac al ficăruia.

Despre SIDA, de pildă, chiar în cazul celor direct implicați de dezordini morale evidente și mărturisite (homosexuali) unii ecumeniști nu mai vorbesc ca despre consecința unor păcate, ci consideră că astfel de deviații sînt expresii ale unei altele de normalități, tot atît de fiesti ca și însușirile oamenilor normali.

Se înțelege că, în afară de acești superficiali ai ecumenismului, există și oameni serioși, care n-au pierdut din vedere idealul unității creștine care urmează să fie realizat prin întoarcerea la adevărurile Sfintei Scripturi, ale Sfintei Tradiții, ale Sinoadelor ecumenice. Se pare însă că prevalează ceilalți, mai ales cei din denotațiunile protestante simplificatoare și fără teologii solid alcătuite.

Ortodocșii care au lucrat în Consiliul ecumenic, au luptat mereu pentru întoarcerea la unitatea adevărată. Reprezentanții ortodocși au atras mereu atenția asupra necesității de a se lucra pentru unitate pe cale teologică, pentru realizarea unei unități autentice. N-au prea fost ascultați. Și iată, chiar după ultima Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Canberra, Australia, 1991) un mitropolit ortodox grec, Ioan Zizioulas de Pergam, cunoscut teolog și prieten al nostru, a făcut o declarație care confirmă temerile noastre. E aproape o declarație de esec, desî, poate, speranța mai există, mai ales în condițiile în care Consiliul Ecumenic și-a anunțat intenția de a se restructura. Nimeni nu prea știe încă în ce va consta ea, dar loc pentru speranțe mai există. Iată totuși ce a declarat Mitropolitul Ioan Zizioulas:

„*Adunarea nu a oferit spațiu pentru o dezbaterie teologică. Teologia și morala, gîndirea și acțiunea sînt încă separate în viziunea ecumeniștilor și se dă mai multă atenție, așa cum s-a putut ușor constata, acțiunii. Cred că foarte curînd Consiliul Ecumenic al Bisericilor, așa cum se întrevede din lucrările acestei Adunări, va ajunge în situația în care, în cadrul lui, nimeni nu se va mai interesa de teologie*”.

Atunci de ce se va interesa? Vom vedea. În orice caz, de orice altceva se va interesa, nu va răspunde idealului ecumenic. Ecumenismul își așteaptă și el reînnoirea.

Zilele trecute am primit o scrisoare de la un fost membru al Comitetului Central al Consiliului Ecumenic, membru și în alte comitete, cu care am fost coleg mai mult de șase ani. Îmi scrie: „*Myself, I have left the W.C.C. Committees, and don't really miss them*”. Traduc liber: „*Eu însumi am plecat din Comitetul Consiliului Ecumenic al Bisericilor și trebuie să mărturisesc că nu-mi lipsesc*”. Și Mar Gregorios din India, vechi ecumenist, mi-a scris la fel.

De altfel încă la Conferința din San Antonio, U.S.A., mai 1989, ortodocșii au făcut o *Declarație separată* din care sînt de reținut cel puțin două puncte:

1. Am putut observa că în unele documente ale Conferinței, ca și în serviciile religioase s-au impus răstălmăciri ale bazei Constituției Consiliului Ecumenic al Bisericilor (creștină în Sf. Treime așa cum e prezentă în Noul Testament, a fost modificată) și, de asemenea, au fost distorsionate unele principii ale credinței noastre comune.

2. Nu putem accepta nici o falsificare a limbajului Sfintei Scripturi și nici o încercare de a o rescrie sau a o face conformă cu credințele și ideologiile vreunei culturi, denotațiunii (secte) sau mișcări (se referă la limbajul *inclusiv*, adică la schimbarea denumirii Tatălui ca Mamă și la alte încercări de schimbare n.n.).

3. Participarea femeilor în viața Bisericii poate fi o temă pe agenda Consiliului Ecumenic al Bisericilor, dar problema hirotonirii lor nu este pentru noi, ortodocșii, o problemă care ar putea fi pusă în discuție, atîta vreme cît e contrară atît Hristologiei, cît și Eclesiologiei, Tradiției și practicii Bisericii primare. (v. The San Antonio Report, Geneva, 1990, p. 185—186).

Și la Canberra, 1991, Ortodocșii au făcut o *Declarație separată*.

Dar cît va mai merge așa?

Prăpastia se tot mărește. Distanțele cresc. Ortodocșii au mereu speranțe, iar protestanții din Consiliu își văd mai departe de treabă, după capul lor.

E drept că speranța nu are limite. Totuși!...

„*Trezirea teologiei la duhovnicie*” se intitulază un bun articol publicat în *Solia* (vol. LVI, nr. 11, 1991), revista patronată de P.S. Episcop Nathaniel în S.U.A. Tezele articolului sînt adevărate și chemarea autorului (Dinu Cruga) merită să fie auzită. Chemarea e îndreptată spre teologia din țară. Acum avem 12 facultăți de teologie cu 27 de secții (teologie-pastorală, teologie-literare, teologie-asistență socială) și cu un impresionant număr de profesori și studenți.

De duhovnicie e nevoie mai mult ca oricînd. Deși tonul articolului e blînd-critic — cum să nu fie! — și recunoaște și citeva nume care au făcut ce se cuvenea și atunci cînd nu se putea face tot ce s-ar fi convenit, cred, cu smerenie, că ar mai fi fost totuși loc de adăugat și alte nume, care n-au ignorat latura duhovnicească, chiar cînd au scris și teologie pentru cei de pe trepte teologice. Nici aceasta a face n-a fost tocmai ușor!

Autorul, fiind departe, n-a avut de unde să știe că în biserică de țară, la mănăstiri la trapeze, s-au cîtit mereu capitele din unele cărți de teologie duhovnicească românească, scrise atunci, ca și din unele reviste și ziare eparhiale, uneori scrise anume pentru educația duhovnicească, și pentru a ține trează conștiința acelor profunzimi autentice care caracterizează Ortodoxia. Exemple se pot da oricînd și oricui. Oricum, întoarcerea la duhovnicie e mereu o datorie, așa că chemarea e actuală.

ANTONIE P.